

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.5.2.2024

Pan
brygadier Dariusz Szymura
Komendant Miejski Państwowej Straży Pożarnej
w Gorzowie Wielkopolskim

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej
w Gorzowie Wielkopolskim
ul. gen. Jarosława Dąbrowskiego 3
66-400 Gorzów Wielkopolski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/030 – Przygotowanie do działań specjalistycznych grup ratowniczych Państwowej Straży Pożarnej

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wielkopolskim, 66-400 Gorzów Wielkopolskim, ul. gen. Jarosława Dąbrowskiego 3 (dalej: <i>KM PSP</i> lub <i>komenda</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	brygadier Dariusz Szymura, Komendant Miejski Państwowej Straży Pożarnej w Gorzowie Wielkopolskim, od 23 maja 2023 r. ¹ (dalej: <i>komendant</i>).
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Organizacja specjalistycznych grup ratowniczych (dalej: <i>SGR</i>) w poszczególnych dziedzinach ratownictwa, w tym na czas wprowadzania stanów nadzwyczajnych.2. Stan kadrowy, organizacja szkolenia i kwalifikacje strażaków ratowników SGR.3. Wyposażenie SGR i strażaków ratowników.4. Utrzymywanie przez SGR nominalnej gotowości operacyjnej.5. Sprawowanie przez komendanta nadzoru nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych ² . Kontrolą objęto również dokumenty wytworzone wcześniej, niezbędne dla realizacji celu kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Anna Nowakowska, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LZG/42/2024 z 24 maja 2024 r.2. Krzysztof Jodko, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/44/2024 z 24 maja 2024 r.

(akta kontroli str. 1-6)

¹ W pozostałym okresie objętym kontrolą, tj. od 1 stycznia 2023 r. funkcję Komendanta Miejskiego PSP w Gorzowie Wielkopolskim pełnili: mł. brygadier Krystian Kosela (do 13 marca 2023 r.); mł. brygadier Jarosław Rojna (od 14 marca 2023 r. do 22 maja 2023 r.)

² Tj. do 28 sierpnia 2024 r.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Komendant podejmował działania mające na celu prawidłowe przygotowanie SGR do realizacji działań ratowniczych, jednak nie były one w pełni skuteczne, na co wskazuje negatywna ocena z inspekcji grupy ratownictwa chemiczno-ekologicznego, przeprowadzonej w toku kontroli NIK przez Komendę Główną Państwowej Straży Pożarnej (dalej: *KG PSP*).

Ratownikom zapewniono odpowiednie, wynikające z przepisów prawa i potrzeb, wyposażenie⁵, podejmowano również działania mające na celu ich doskonalenie zawodowe. W sytuacji powzięcia informacji o błędach popełnionych w trakcie ćwiczeń, stwierdzonych w toku inspekcji przeprowadzonej przez *KG PSP*, komendant niezwłocznie podjął działania naprawcze.

Na bieżąco monitorowano gotowość operacyjną wszystkich SGR oraz podejmowano działania mające na celu zwiększenie odpowiednio wyszkolonego potencjału kadrowego, celem utrzymania deklarowanej gotowości.

Nieprawidłowości dotyczyły nie w pełni rzetelnego meldowania gotowości operacyjnej SGR. Stwierdzono bowiem przypadki, iż poziom gotowości operacyjnej grupy ratownictwa wodno-nurkowego, zameldowany do Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej (dalej: *KW PSP*), nie odpowiadał danym wynikającym z *systemu wspomaganie decyzji*. Odnotować jednakże należy, iż jeszcze w toku kontroli NIK komendant wprowadził zmiany organizacyjne, mające na celu zapobieżenie takim sytuacjom w przyszłości.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Regulacje prawne i organizacja funkcjonowania SGR na terenie działania komendy

Opis stanu faktycznego

1.1. Na terenie działania *KM PSP*⁶ zorganizowano trzy SGR:

- specjalistyczną grupę ratownictwa wodno-nurkowego *Centrum* - grupa łączona: na bazie jednostek ratowniczo-gaśniczych (dalej: *JRG*) trzech komend: *KM PSP* w Gorzowie Wielkopolskim (*JRG* Kostrzyn n/Odrą) oraz *JRG* Komendy Powiatowej *PSP* (dalej: *KP PSP*) w Międzyrzeczu i *JRG KP PSP* w Świebodzinie - nominalny poziom gotowości operacyjnej *AB*⁷ (dalej: *SGRW-N*);

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Analizą objęto wyposażenie grupy ratownictwa wysokościowego i grupy ratownictwa chemiczno-ekologicznego.

⁶ Teren działania *KM PSP* obejmuje powiat grodzki Gorzów Wielkopolski i powiat ziemski gorzowski.

⁷ Oznaczenia literowe gotowości operacyjnej wskazują poziom zdolności danej grupy do realizacji określonych dla danego poziomu zadań poprzez utrzymywanie w gotowości, na każdej zmianie, określonej dla danego poziomu liczby ratowników posiadających odpowiednie kwalifikacje, utrzymywanie w gotowości technicznej określonej liczby i rodzajów pojazdów oraz pozostałego wyposażenia ratowniczego. Litery A, B, C, D oznaczają kolejne poziomy gotowości do realizacji zadań w zakresie ratownictwa specjalistycznego. Dla niektórych z grup ratownictwa wysokościowego wyznaczono dodatkowo zadania polegające na stosowaniu technik linowych i sprzętu specjalistycznego z pokładu śmigłowca, na co wskazuje litera S. Poziom ABC-chem oznacza ratowanie mienia i środowiska wodnego poprzez stosowanie technik i czynności z ratownictwa technicznego i chemicznego prowadzonych pod wodą, w wodach, których stopień skażenia uniemożliwia realizację zadań przez grupy gotowości A, AB, ABC. Dodatkowo grupy poszukiwawczo- ratownicze wchodzące w skład grupy poszukiwań międzynarodowych *USAR Poland* (*USAR* - ang. Urban Search And Rescue) oznacza się literą U. Dla grup sonarowych wyznaczono tylko jeden „stały” poziom gotowości operacyjnej.

- specjalistyczną grupę ratownictwa chemiczno-ekologicznego *Gorzów* (JRG 2) – poziom AB (dalej: *SGRChem*);
- specjalistyczną grupę ratownictwa wysokościowego *Gorzów* (JRG 1) – poziom A (dalej: *SGRW*).

(akta kontroli str. 7-9, 33)

Ochrona obszaru działania komendy w zakresie pozostałych specjalności ratownictwa oraz w zakresie wyższych poziomów gotowości należała do SGR spoza terenu KM PSP. I tak:

- ratownictwo poszukiwawcze: *SGPR Krosno Odrzańskie* (utrzymująca poziom gotowości operacyjnej A); *SGPR Poznań* (ABC);
- ratownictwo chemiczno-ekologiczne: *SGRChem Poznań* JRG 6 (ABCD);
- ratownictwo techniczne: *SGRT Świebodzin* (AB); *SGRT Poznań* JRG 7 (ABC);
- ratownictwo wodne: *SGRW-N Poznań-Kościół* (ABC); *SGRW-N Przemyśl* (ABC-chem);
- ratownictwo wysokościowe: *SGWR Pająk* (B); *SGRW Zielona Góra* (BS);
- grupa sonarowa: *SGS Poznań*.

(akta kontroli str. 9, 11, 41-58)

Siły i środki zorganizowanych na terenie komendy wszystkich trzech SGR, zgodnie z rozkazem:

- nr 4 Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 9 lutego 2022 r. w sprawie organizacji centralnego odwołu operacyjnego krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, zmienionego rozkazem nr 64 z dnia 29 grudnia 2023 r. (dalej: *rozkaz nr 4 KG PSP*), wchodzi w skład centralnego odwołu operacyjnego (dalej: *COO*);
- nr 4/2023 Lubuskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej z dnia 20 stycznia 2023 r. (dalej: *rozkaz nr 4/2023 LKW PSP*) wchodzi w skład Wojewódzkiego Batalionu *COO* Lubuskiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.

(akta kontroli str. 262-273, 277-280)

W *Krajowym planie rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego PSP na lata 2022-2024* nie planowano rozwoju ani tworzenia nowych SGR na obszarze działania komendy.

(akta kontroli str. 248-261)

KM PSP uzyskała zgodę, zgodnie z rozkazem nr 4/2023 LKW PSP, na odstąpienie od *Zasad organizacji ratownictwa wodnego w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym*⁸, polegającą na zastąpieniu wymaganego, dla poziomu gotowości B, średniego samochodu ratownictwa wodno-nurkowego - samochodem lekkim. O zgodę na inne odstępowania komenda nie występowała.

(akta kontroli str. 61, 277-281)

1.2. W KM PSP nie przeprowadzono odrębnych analiz stopnia zagrożenia na czas stanu wojny/stanu wojennego ani nie ustalano na takie sytuacje zmian

⁸ Zatwierdzone przez KG PSP w grudniu 2020 r.

organizacyjnych w funkcjonowaniu krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (dalej: ksrg) na terenie działania komendy.

Komendant wyjaśnił, że:

- *priorytetem w przyjętym działaniu jest rozpoznanie możliwych zagrożeń na obszarze chronionym, ich zabezpieczenie i wypracowanie właściwych procedur reagowania z określeniem wymaganego potencjału ratowniczego. Uaktywnienie się zagrożenia, które może nastąpić w różny sposób np. wskutek katastrofy naturalnej lub awarii technicznej, jak również zewnętrznego stanu zagrożenia państwa, nie zmienia procedur przyjętych w czasie normalnego funkcjonowania, czyli czasu pokoju;*
- *należy przyjąć, że potencjał ratowniczy ksrg, w przypadku stanu wojny/stanu wojennego, będzie mniejszy niż w czasie pokoju. Pewność potencjału ratowniczego można mieć tylko do funkcjonariuszy PSP, natomiast nie do ratowników OSP, gdyż mogą oni podlegać częściowej mobilizacji i wcieleniu w struktury sił zbrojnych;*
- *nie ma w PSP procedur, które umożliwiają wzmocnienie stanu osobowego PSP o funkcjonariuszy będących na świadczeniu emerytalnym w przypadku wprowadzenia stanu wojny/stanu wojennego, tym samym nie przewiduje się takiego wzmocnienia.*

(akta kontroli str. 62-67)

Kwestie dotyczące podwyższania gotowości operacyjnej (bez uwzględniania innego sposobu organizacji jednostek PSP, w tym SGR, dla stanu wojennego/stanu wojny) regulowały *Zasady podwyższania gotowości operacyjnej*, zatwierdzone przez KG PSP, zgodnie z którymi podwyższona gotowość operacyjna może być wprowadzona w przypadku: 1) wystąpienia lub zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia katastrofy naturalnej, której skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach; 2) wystąpienia lub zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia awarii technicznej, której skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, w tym także podczas imprez masowych; 3) wystąpienia i utrzymywania się wzmożonego zagrożenia pożarowego, w tym także podczas imprez masowych.

Wprowadzenie podwyższonej gotowości operacyjnej może polegać na: 1) powołaniu sztabów przez komendantów PSP odpowiednich szczebli; 2) wzmocnieniu obsad stanowisk kierowania PSP przez komendantów PSP odpowiednich szczebli; 3) wprowadzeniu zmiany systemu pełnienia służby dla obsad stanowisk kierowania PSP; 4) przygotowaniu stanowisk kierowania do pracy w zapasowych miejscach pracy; 5) postawieniu w gotowości do bezzwłocznego wyjazdu pododdziałów odwodów operacyjnych lub wybranych grup ratownictwa specjalistycznego; 6) postawieniu w gotowości do bezzwłocznego wyjazdu części lub pełnego stanu osobowego strażaków w służbie kandydackiej oraz strażaków realizujących zadania w szkołach PSP; 7) zapewnieniu całodobowego funkcjonowania komórek organizacyjnych komend i szkół PSP, w zakresie niezbędnym dla sprawnego prowadzenia działań, w tym: obsługi i naprawy sprzętu; 8) zwiększeniu dyspozycyjności strażaków korzystających z czasu wolnego;

9) wstrzymaniu udzielania urlopów osób niezbędnych do realizacji zadań;
10) odwołaniu z urlopów osób niezbędnych do realizacji zadań;
11) wprowadzeniu służby w systemie 24 x 24 godz. dla strażaków zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych PSP; 12) innych czynnościach służących procesowi utrzymania podwyższonej gotowości operacyjnej.

(akta kontroli str. 68)

1.3.-1.4. Powiatowy plan ratowniczy sporządzano corocznie (w roku 2023 i 2024).

Dokumenty za obydwa ww. lata zawierały m.in.: 1) wykaz zadań realizowanych przez podmioty ratownicze oraz inne podmioty mogące wspomagać organizację działań ratowniczych; 2) wykaz zadań dla SGR; 3) zbiór zalecanych zasad i procedur ratowniczych wynikających z zadań realizowanych przez podmioty wchodzące w skład ksrg; 4) dane teleadresowe podmiotów wchodzących w skład ksrg i niewchodzących w skład ksrg; 5) graficzne przedstawienie obszarów chronionych i ich opis, tj. elementy wymienione w § 7 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego⁹ (dalej: *rozporządzenie w sprawie ksrg*).

(akta kontroli str. 10-60)

Analizy zagrożeń i zabezpieczenia operacyjnego na terenie działania komendy opracowywano w każdym roku objętym kontrolą (2023 i 2024).

W obydwu dokumentach określono m.in. dyspozycyjność roczną w dziedzinach ratownictwa technicznego¹⁰, chemiczno-ekologicznego i medycznego oraz czas przybycia pierwszych i kolejnych SGR - celem wyznaczenia dla nich obszarów chronionych.

(akta kontroli str. 70-91)

Każda z trzech funkcjonujących na terenie komendy SGR posiadała aktualny plan organizacyjny i utrzymania stałej gotowości operacyjnej¹¹ (dalej: *plan SGR*) oraz pozostałe dokumenty wymagane *Zasadami organizacji poszczególnych SGR*¹².

W każdym planie SGR określono m.in. zasady alarmowania i dysponowania SGR.

(akta kontroli str. 198-247, 355)

Współpracę transgraniczną w poszczególnych rodzajach ratownictw uregulowano w *Zasadach organizacji poszczególnych SGR*, zgodnie z którymi:

- uruchomienie stosownych mechanizmów i procedur związanych z udzielaniem pomocy transgranicznej przez grupy ratownictwa wodnego i chemiczno-ekologicznego, należy do stanowiska kierownika (dalej: *SK*) właściwego komendanta wojewódzkiego PSP, z powiadomieniem *SK* Komendanta Głównego PSP;

⁹ Dz. U. poz. 1737.

¹⁰ Ratownictwo: techniczne i drogowo; na wodach; wysokościowe; działania poszukiwawczo-ratownicze.

¹¹ Opracowane w lutym 2024 r. i zatwierdzone przez KW PSP w maju 2024 r. Poprzednio obowiązywały regulaminy organizacyjne: dla SGW-N z 2003 r.; dla SGRChem z 2006 r.; dla SGRW z 2020 r., w których również określono zasady alarmowania i dysponowania SGR.

¹² *Zasady organizacji ratownictwa wodnego w ksrg* - zatwierdzone przez KG PSP w 2020 r.; *Zasady organizacji ratownictwa wysokościowego w ksrg* (zatwierdzone przez KG PSP w 2020 r., znowelizowane w 2024 r.); *Zasady organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w ksrg* (zatwierdzone przez KG PSP w 2021 r.).

- działania poza granicami kraju przez grupy ratownictwa wysokościowego są realizowane zgodnie z podpisanymi umowami¹³, porozumieniami¹⁴ i instrukcjami metodycznymi¹⁵.

(akta kontroli str. 92-93, 114, 119, 148, 154, 192)

W okresie objętym kontrolą¹⁶:

- SGR utworzone na obszarze komendy nie uczestniczyły w działaniach ratowniczych ani w ćwiczeniach ratowniczych na obszarze sąsiedniego państwa;
- specjalistyczne grupy ratownicze państwa sąsiedniego nie prowadziły działań ratowniczych ani nie uczestniczyły w ćwiczeniach ratowniczych na obszarze komendy.

(akta kontroli str. 69)

1.5. Jako trudności i ograniczenia dotyczące organizacji i funkcjonowania SGR, komendant wskazał:

- brak kadry instruktorskiej lub jej minimalnej ilości na terenie województwa, co utrudnia prowadzenia doskonalenia zawodowego na wymaganym poziomie dla SGR (wysokościowa czy nurkowa);
- brak możliwości ćwiczeń specjalistycznych z użyciem śmigłowców dla SGR (wysokościowa) w celu utrzymania nabytych już uprawnień. Wymusza to potrzebę współpracy z innymi resortami np. MON lub sektorem prywatnym, co jest trudne proceduralnie i/lub bardzo kosztowne;
- brak systemowych rozwiązań wspierających członków SGR (np. w zakresie finansowym), gdyż stawiane są w stosunku do nich zdecydowanie większe wymagania dotyczące kwalifikacji, wykształcenia i umiejętności ratowniczych aniżeli do funkcjonariuszy z jednostek bez SGR (natomiast uposażenie w obu przypadkach jest takie same);
- niewystarczające środki finansowe na spełnienie wszystkich wymagań określonych w *Zasadach organizacji poszczególnych SGR* w zakresie wykształcenia, wyposażenia sprzętowego, konserwacji i przeglądów sprzętu.

(akta kontroli str. 62-67)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

2. Stan kadrowy, organizacja szkolenia i kwalifikacje ratowników SGR

Opis stanu
faktycznego

2.1. Liczba strażaków ratowników w poszczególnych SGR, według stanu na 30 czerwca 2024 r., wynosiła: SGRW – 24; SGRChem – 65; SGRW-N – 35¹⁷.

¹³ Umowa z 10 kwietnia 1997 r. między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o wzajemnej pomocy podczas katastrof i klęsk żywiołowych oraz innych poważnych wypadków.

¹⁴ Porozumienie z 18 lipca 2002 r. między Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Spraw Wewnętrznych Brandenburgii o wzajemnej pomocy podczas katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków.

¹⁵ Instrukcja metodyczna udzielania pomocy przez jednostki straży pożarnej w polsko-niemieckim obszarze przygranicznym.

¹⁶ Według stanu do 23 sierpnia 2024 r.

¹⁷ Liczba etatów, odpowiednio: 18; 72; 18.

Liczebność grupy, w przypadku SGRW-N i SGRW spełniała wymogi określone w *Zasadach organizacji poszczególnych SGR*, natomiast w przypadku SGRChem była ona niższa o siedem (powinna wynosić: 72).

Komendant wyjaśnił: *Według zasad ratownictwa chemiczno-ekologicznego, gotowość operacyjną dla poziomu AB określa się jako zdolność do podjęcia działań przez co najmniej 12 ratowników chemicznych, w tym dowództwo grupy. Liczba ratowników chemików na codziennej służbie umożliwiały dotychczas utrzymanie deklarowanego poziomu gotowości. Niemniej jednak podejmowane są stałe działania celem uzupełnienia liczby ratowników w grupie. W roku 2023 był jeden nabór, w roku 2024 planowany jest kolejny.*

(akta kontroli str. 328-333, 468-471)

2.2. Ratownicy SGRW i SGRW-N posiadali, według stanu na 30 czerwca 2024 r., kwalifikacje do realizacji działań ratowniczych, wymagane *Zasadami organizacji poszczególnych SGR*.

Natomiast w przypadku SGRChem przeszkolenie ratowników w zakresach wymaganych *Zasadami organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w ksrg*, według stanu na 30 czerwca 2024 r., przedstawiało się następująco:

- przeciwdziałanie zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym – przeszkolonych 23 ratowników na 27 wymaganych;
- reagowanie i ograniczanie skutków zdarzeń radiacyjnych – przeszkolonych czterech na 27 wymaganych;
- transport towarów niebezpiecznych – przeszkolonych 22 na 27 wymaganych;
- konstrukcja cystern drogowych i kolejowych oraz ich awaryjny rozładunek – żaden ratownik nie posiadał przeszkolenia w ww. zakresie (wymagana liczba przeszkolonych osób: 18);
- rozpoznanie minersko-pirotechniczne prowadzone przez Straż Graniczną, Policję lub Służbę Ochrony Państwa – żaden ratownik nie posiadał przeszkolenia w ww. zakresie (wymagana liczba przeszkolonych osób: dziewięć).

(akta kontroli str. 328-333, 347-352)

Komendant, odnośnie do przyczyn braków w wyszkoleniu ratowników SGRChem w poszczególnych zakresach, wyjaśnił:

- przeciwdziałanie zagrożeniom chemicznym (...) i wybuchowym: *Proces dążenia do wyszkolenia wszystkich członków SGR do minimów określonych w Zasadach (...) jest długotrwały. W związku z wejściem w życie w roku 2022 nowych Zasad oraz znaczne zmiany kadrowe w PSP spowodowały konieczność rozłożenia cyklu szkolenia specjalistycznego na kolejne lata;*
- reagowanie i ograniczanie skutków zdarzeń radiacyjnych: *Cztery osoby posiadające szkolenie z tego zakresu zostały przeszkolone w 2022 r. Kierując się realnymi możliwościami uzyskania miejsc na szkolenia oraz biorąc pod uwagę potencjalne, realne prawdopodobieństwo wystąpienia poszczególnych zagrożeń kierowano ratowników na szkolenia o innej niezbędnej tematyce (chem-eko, transport towarów niebezpiecznych, szkolenie specjalistyczne w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym i innym);*
- transport towarów niebezpiecznych: *Ratownicy są kierowani sukcesywnie na szkolenia z tego zakresu. W 2023 r. zostały przeszkolone trzy osoby. W przypadku pozyskania miejsc będą kierowane kolejne osoby;*

- konstrukcja cystern (...) oraz ich awaryjny rozładunek: *Do dnia dzisiejszego nie opracowano jego programu oraz żadna z instytucji/firm lub ośrodków szkolenia czy szkół PSP nie realizuje takowego szkolenia;*
- rozpoznanie minersko-pirotechniczne: *To nowe, wymagane Zasadami szkolenie. Planowane jest przeszkolenie w najbliższych latach członków SGR w przedmiotowym zakresie - w miarę posiadanych środków finansowych i dostępnych możliwości szkoleniowych (szkolenie realizowane przez firmy/instytucje zewnętrzne, spoza PSP).*

(akta kontroli str. 468-471)

2.3. W komendzie analizowano potrzeby szkoleniowe m.in. ratowników SGR i zgłaszano je corocznie do KW PSP.

Realizacja szkoleń przez poszczególne SGR przedstawiała się następująco:

- SGRW: w roku 2023 – jedno szkolenie; w I półroczu 2024 r. – jedno (wszystkie: specjalistyczne szkolenie ratowników wysokościowych kserg – łącznie pięć osób);
- SGRW-N¹⁸, odpowiednio: trzy i cztery szkolenia (dla młodszych nurków – 12 osób; teoretyczny kurs dla nurków – instruktorów – dwie osoby oraz kurs praktyczny – dwie; nurkowanie podlodowe – 12; szkolenie dla nurków kierujących pracami podwodnymi – 12; kierowanie działaniami na poziomie taktycznym – 20);
- SGRChem, odpowiednio: sześć i cztery (reagowanie i ograniczanie zdarzeń radiacyjnych – trzy osoby; przeciwdziałanie zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym – 10; transport towarów niebezpiecznych – cztery; ratownictwo chemiczne i ekologiczne, zakres podstawowy – jedna oraz zakres specjalistyczny – cztery).

(akta kontroli str. 337-339, 389-396)

Liczba przeszkolonych w roku 2023 ratowników wszystkich SGR odpowiadała liczbie zapotrzebowanych miejsc.

(akta kontroli str. 395-396)

Wszystkie SGR posiadały opracowane i zatwierdzone przez KW PSP roczne plany doskonalenia zawodowego, wymagane *Zasadami organizacji doskonalenia zawodowego w Państwowej Straży Pożarnej*¹⁹.

(akta kontroli str. 210, 218-219, 228, 236, 356-363, 379-382)

Analiza realizacji przez wybrane SGR²⁰ planu zajęć doskonalenia zawodowego w okresie 2023 r. – I półrocze 2024 r. wykazała, że:

- SGRW - zrealizowała wszystkie pozycje zaplanowanych tematów na rok 2023 i na I półrocze 2024 r. (po osiem na każdy ww. okres);
- SGRChem – zrealizowała wszystkie pozycje zaplanowanych tematów na rok 2023 i na I półrocze 2024 r. (odpowiednio: 24 i 12).

(akta kontroli str. 383-388)

¹⁸ Dane dotyczą ratowników wszystkich trzech zmian SGRW-N.

¹⁹ Zatwierdzone przez KG PSP w grudniu 2016 r.

²⁰ Analizą objęto realizację planów doskonalenia zawodowego SGR wytypowanych do oględzin, tj. SGRW i SGRChem.

2.4. W okresie 2023 r. – I półrocze 2024 r. SGR wzięły udział łącznie w 20 zaplanowanych ćwiczeniach ratowniczych, z czego 11 zorganizowała KM PSP; sześć – KW PSP; dwa - KP PSP w Międzyrzeczu i jedno - KP PSP w Świebodzinie²¹.

Liczba tych ćwiczeń dla poszczególnych SGR przedstawiała się następująco: SGRW: 2023 r. – jedno; I półrocze 2024 r. – sześć; SGRChem, odpowiednio: trzy i zero; SGRW-N²², odpowiednio: dziewięć i jedno.

(akta kontroli str. 340-343)

Ponadto, wszystkie SGR prowadziły dodatkowe ćwiczenia w ramach tzw. bieżącego doskonalenia zawodowego. Ich łączna liczba w okresie 2023 r. – I półrocze 2024 r. wyniosła 253, z czego SGRW-N – 193, SGRChem – 36 i SGRW – 24.

(akta kontroli str. 353)

Analiza czterech losowo wybranych ćwiczeń²³, zrealizowanych w ramach planu doskonalenia zawodowego, wykazała, że każdorazowo sporządzono dokumentację obejmującą: miejsce ćwiczeń; temat; cele szczegółowe; opis zdarzenia; założenie do ćwiczeń; planowane siły i środki; istotne uwagi dotyczące prowadzenia ćwiczeń²⁴; sposoby i środki pozoracji; termin ćwiczeń; szkic sytuacyjny terenu; wykaz osób funkcyjnych; uwagi i wnioski z realizacji celów oraz uwagi i wnioski dotyczące możliwości i warunków prowadzenia działań ratowniczych (ocena przygotowania miejsca/obiektu na wypadek pożaru lub miejscowego zagrożenia). W żadnym przypadku po przeprowadzonych ćwiczeniach nie sformułowano uwag ani wniosków, które wymagałyby podjęcia działań doskonalących ratowników (ćwiczenia zrealizowano prawidłowo).

(akta kontroli str. 364)

Z ćwiczeń przeprowadzonych w roku 2023 sporządzono roczną analizę, stosownie do wymogu określonego w § 42 pkt 3, § 43 i § 44 rozporządzenia w sprawie ksr. Wnioski zawarte w tej analizie, w zakresie ćwiczeń zrealizowanych przez SGR, dotyczyły m.in.: potrzeby większej dbałości o prawidłowy dobór zabezpieczenia ratowników (SGRW-N i SGRChem) oraz wprowadzenia systemu zastępczego do zliczania w punkcie zbiórki osób ewakuowanych – w przypadku awarii systemu liczącego ilość osób na obiekcie (SGRChem).

(akta kontroli str. 365-378)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

3. Wyposażenie SGR i strażaków ratowników

Opis stanu
faktycznego

3.1. Komendant, stosownie do § 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych państwowej straży pożarnej²⁵ (dalej: *rozporządzenie w sprawie wyposażenia*), ustalił a następnie uzgodnił z KW PSP, zestawienie należnych

²¹ Szkolenia zorganizowane przez KP PSP w Międzyrzeczu i KP PSP w Świebodzinie realizowała SGRW-N, która została utworzona na bazie JRG trzech komend: KM PSP w Gorzowie Wielkopolskim, KP PSP w Międzyrzeczu i KP PSP w Świebodzinie.

²² Dane dotyczą wszystkich trzech zmian SGRW-N.

²³ Dwa SGRChem i po jednym SGRW i SGRW-N,

²⁴ Przykładowo: warunki terenowe, występujące zagrożenia technologiczne.

²⁵ Dz. U. poz. 1793, ze zm.

pojazdów, sprzętu i środków technicznych na obszarze działania komendy wraz z ich rozmieszczeniem (dalej: *tabela wyposażenia*).

Tabelę wyposażenia ustalono w 2024 r., tj. z zachowaniem terminu²⁶ określonego w § 4 rozporządzenia w sprawie wyposażenia oraz zgodnie ze wzorem wymaganym przez KW PSP.

(akta kontroli str. 304-311)

Komendant nie ustalał wyposażenia należnego SRG w ilościach wyższych niż minimalne wyposażenie określone w *Zasadach organizacji poszczególnych SGR*.

(akta kontroli str. 312-327)

3.2. Stan wyposażenia i ukompletowania SGR²⁷, pod kątem spełnienia normatywów określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie wyposażenia oraz w *Zasadach dla poszczególnych SGR*, przeanalizowano na podstawie dwóch grup, tj. SGRW i SGRChem.

3.2.1. Na stanie SGRW był jeden samochód ratownictwa wysokościowego, co spełniało wymóg wyposażenia w pojazdy dla poziomu gotowości A, określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie wyposażenia.

W zakresie wyposażenia określonego *Zasadami organizacji ratownictwa wysokościowego w ksrg*, dotyczącego:

- indywidualnego ratowników wysokościowych – stwierdzono, że na 24 pozycje składające się na indywidualne wyposażenie ratownika, w dwóch wystąpiły braki (letnie ubrania do treningów kondycyjnych i górskich typu *softshell* oraz czapki zimowe pod kask);
- sprzętu i środków technicznych – SGRW posiadała pełne wymagane wyposażenie.

(akta kontroli str. 312-316)

Oględziny²⁸:

- wyposażenia SGRW w pojazdy i sprzęt specjalistyczny, przeprowadzone na próbie 21 pozycji, potwierdziły posiadanie przez grupę sprawnego samochodu ratownictwa wysokościowego oraz w wymaganych ilościach: lin o długości 100 m w worze; przyrządów do zjazdu; uprząży ewakuacyjnych; lonż regulowanych; szelek pełnych bezpieczeństwa; radiotelefonów nasobnych z wyposażeniem dla ratowników; kasków ochronnych dla poszkodowanych; drzewołazów; wciągarki ratowniczej ręcznej do liny; trójnogu ratowniczego; noszy (w tym do ewakuacji ciasnych przestrzeniach); oświetlenia przenośnego; piły spalinowej; wkrętarki akumulatorowej; zestawu ratownictwa medycznego; aparatów powietrznych nadciśnieniowych z butlą i czujnikiem ruchu; tyczki teleskopowej; haków mocujących do tyczki; wciągarki samochodowej.
Samochód i pozostałe wyposażenie podlegające okresowym badaniom technicznym bądź atestacji posiadały ważne badania (atesty);
- warunków socjalno-bytowych wykazały, że ratownicy SGRW mieli do dyspozycji zarówno pomieszczenia socjalne²⁹, jak i do doskonalenia zawodowego³⁰;

²⁶ Nie rzadziej niż raz na pięć lat (poprzednia tabela wyposażenia z roku 2022).

²⁷ Na dzień 30 czerwca 2024 r.

²⁸ Przeprowadzone 13 sierpnia 2024 r.

²⁹ M.in.: zaplecze kuchenne, pokoje sypialne, sanitariaty.

³⁰ M.in. salę szkoleniową i siłownię.

- dokumentacji grupy jako pododdziału COO – potwierdziły prowadzenie wymaganej dokumentacji.

Stwierdzono ponadto, że:

- skład SGRW był zgodny z rozkazem dziennym oraz zapewniał gotowość operacyjną na poziomie A - zgłoszonym do SK;
- wszyscy ratownicy pełniący służbę posiadali wymagane kwalifikacje.

(akta kontroli str. 444-462)

3.2.2. SGRChem została wyposażona w:

- samochód rozpoznania chemicznego; ciężki samochód ratownictwa chemicznego oraz ciężki samochód ratownictwa technicznego³¹, co spełniało wymóg wyposażenia w pojazdy dla poziomu gotowości AB, określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia w sprawie wyposażenia;
- pojazdy i sprzęt wymagany Zasadami organizacji ratownictwa chemiczno-ekologicznego w ksrg, tj.:
 - samochód ratowniczo-gaśniczy oraz samochód rozpoznawczo-ratowniczy typu pick-up;
 - wyposażenie ochronne ratowników oraz sprzęt: ratownictwa medycznego; elektryczny i oświetleniowy; kontroli wycieków; do oznakowania oraz sprzęt i środki do dekontaminacji;
 - sprzęt pomiarowy i analityczny, za wyjątkiem kamery cyfrowej w obudowie wzmocnionej;
 - sprzęt łączności i informatyczny (niedobór dotyczył jednej pozycji, tj. na wyposażeniu były dwie spośród czterech wymaganych kamizelek taktycznych pozwalających na zamontowanie m.in. sprzętu łączności).

(akta kontroli str. 292-293, 317-323)

Oględziny³²:

- wyposażenia SGRChem, przeprowadzone na próbie 25 pozycji, potwierdziły posiadanie przez grupę:
 - samochodu: średniego ratowniczo-gaśniczego; rozpoznania chemicznego; lekkiego rozpoznawczo-ratowniczego typu pick-up oraz ciężkiego ratownictwa technicznego i ciężkiego ratownictwa chemicznego (wszystkie sprawne);
 - w wymaganych ilościach: ubrań chemoodpornych typu 1a-ET; zestawów ratownictwa medycznego; noszy koszowych; latarek ATEX; agregatów prądotwórczych o mocy min. 5kVA; zestawów sprzętu łączności; komputerów przenośnych; tub nagłośnieniowych; pompy oraz węży chemoodpornych do cieczy agresywnych; urządzenia do dekontaminacji; detektorów: wielogazowych i fotojonizacyjnego; spektrometrów: FTIR, RAMANA i promieniowania gamma; kamer termowizyjnych; manipulatora teleskopowego oraz dodatkowo: separatora olejowego i skimmera rzecznoego.

³¹ Wymóg: samochód rozpoznania chemicznego oraz co najmniej średnie samochody: ratownictwa chemicznego oraz ratownictwa technicznego.

³² Przeprowadzone 17 lipca 2024 r.

Samochody i pozostałe wyposażenie podlegające okresowym badaniom technicznym bądź atestacji posiadały ważne badania (atesty);

- warunków socjalno-bytowych wykazały, że ratownicy SGRChem mieli do dyspozycji zarówno pomieszczenia socjalne³³, jak i miejsce do doskonalenia zawodowego³⁴;
- dokumentacji grupy, jako pododdziału COO – potwierdziły posiadanie wymaganej dokumentacji.

Stwierdzono ponadto, że skład SGRChem był zgodny z rozkazem dziennym.

(akta kontroli str. 489-510)

Komendant odnośnie do braków w wyposażeniu SGRW i SGRChem wyjaśnił: *Wykazane braki lub niedobory w wyposażeniu nie powodowały obniżenia gotowości poszczególnych SGR ani nie utrudniały prowadzenia działań ratowniczych, bowiem to wyposażenie zastępowano innym sprzętem lub umundurowaniem.*

(akta kontroli str. 468-471)

3.3. W okresie 2023 r. – I półrocze 2024 r. dokonywano zakupów związanych z funkcjonowaniem SGR, które finansowano z różnych źródeł. Zakupiono m.in.:

- dla SGRChem:
 - sprzęt analityczny wykorzystujący metodę: IMS³⁵; FTIR³⁶ oraz metodę RAMANA³⁷ o łącznej wartości 908,6 tys. zł (z czego: 772,3 tys. zł stanowiły środki Unii Europejskiej, a pozostałą kwotę pokryto z budżetu państwa) - realizacja w ramach Programu Operacyjnego *Infrastruktura i Środowisko* (dalej: *POIiŚ*);
 - zestaw do ratownictwa chemiczno-ekologicznego³⁸ o wartości 108,9 tys. zł (z czego: 50,0 tys. zł stanowiły środki z WFOŚiGW; 50,7 tys. zł - Fundusz Wsparcia PSP; pozostała kwota - budżet KM PSP);
- dla SGRW:
 - namiot 10-osobowy z osprzętem o wartości 79,7 tys. zł (sfinansowany ze środków europejskich w ramach *POIiŚ*);
 - środki ochrony indywidualnej i wyposażenie o wartości 51,0 tys. zł (sfinansowano z budżetu KM PSP);
- dla SGRW-N: system łączności podwodnej o wartości 25,0 tys. zł (sfinansowano ze środków pozyskanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego).

(akta kontroli str. 354, 441-442)

3.4. Kwestie zabezpieczenia logistycznego i kwatermistrzowskiego uregulowano w rozkazie nr 4/2023 LKW PSP. I tak:

³³ M.in.: stołówkę z zapleczem kuchennym, pokoje sypialne, sanitariaty oraz pralnię z suszarnią.

³⁴ M.in. salę szkoleniową oraz siłownię.

³⁵ Technologia IMS, czyli spektrometria ruchliwości jonów, jest technologią analityczną, dzięki której możliwe jest wykrycie i zidentyfikowanie próbki w postaci zjonizowanego gazu na podstawie ruchliwości zjonizowanych cząsteczek gazu w polu elektrycznym.

³⁶ Spektroskopia fourierowska w podczerwieni (FTIR) to metodologia analityczna stosowana w laboratoriach przemysłowych i akademickich do badania struktury poszczególnych cząsteczek oraz składu mieszanin cząsteczkowych.

³⁷ Oznacza to, że analizuje próbkę chemicznie, używając światła do wywołania (wzbudzenia) ruchu molekularnego, a następnie interpretuje tę interakcję.

³⁸ Składający się m.in. z ubrań chemicznych, noszy, wskaźników, kamery termowizyjnej, światła chemicznego oraz zestawu komputerowego.

- za zabezpieczenie logistyczne i kwatermistrzowskie odpowiada zastępca dowódcy batalionu³⁹;
- na potrzeby długotrwałych akcji ratowniczo – gaśniczych oraz ćwiczeń oddziałów i pododdziałów batalionu należy utworzyć specjalne zapasy żywności. Komendanci miejscy zakupują specjalne zapasy żywności ze środków komendy dla sił i środków własnych tworzących batalion (w ilości zapewniającej prowadzenie działań przez 36 godzin) oraz zapewniają techniczne warunki magazynowania zapasów, ewidencję zużycia, dozór terminów przydatności do spożycia oraz uwzględniają w planach ćwiczeń terenowych wykorzystanie racji żywnościowych tak, aby zostały zużyte w okresie ich przydatności do spożycia;
- podczas każdorazowego dysponowania sił i środków COO zostanie do niego przydzielony oficer łącznikowy⁴⁰, który ma stawić się w wyznaczonym punkcie koncentracji z własnym pojazdem i kartą do bezgotówkowych transakcji zakupu paliwa na wyznaczonych stacjach paliwowych.

(akta kontroli str. 277-280)

W KM PSP, zgodnie z rozkazem nr 4/2023 LKW PSP, zapewniono techniczne warunki magazynowania zapasów żywności oraz prowadzono ewidencję ich zużycia.

(akta kontroli str. 302-303, 513)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

OBSZAR

4. Utrzymywanie przez SGR nominalnej gotowości operacyjnej

Opis stanu
faktycznego

4.1. W komendzie monitorowano bieżącą gotowość operacyjną SGR na bieżąco.

Stosowana praktyka⁴¹ przedstawiała się następująco:

- dyżurny SK KM PSP, na podstawie informacji otrzymywanych telefonicznie od dyżurnych JRG, zgłaszał mailowo (do godziny 9⁰⁰) do KW PSP gotowość operacyjną SGRChem i SGRW;
- dyżurny JRG Kostrzyn n/Odrą zgłaszał telefonicznie do dyżurnego SK KP PSP w Międzyrzeczu gotowość I zmiany SGRW-N⁴², który następnie zgłaszał gotowość grupy do KW PSP;
- informacje o stanie gotowości poszczególnych SGR odnotowywano w książce dyżurnego SK.

(akta kontroli str. 281, 301)

4.2. Utrzymanie poziomu gotowości operacyjnej przez SGR, w okresie 2023 r. – I półrocze 2024 r., przeanalizowano na podstawie łącznie 270 służb (pięć pierwszych służb⁴³ w każdym miesiącu, tj. po 90 służb każdej SGR). Stwierdzono, że:

³⁹ Zastępca Lubuskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP, nadzorujący wydział kwatermistrzowsko-techniczny.

⁴⁰ Funkcjonariusz z KW PSP.

⁴¹ Brak było pisemnych procedur w tym zakresie.

⁴² Grupa łączona – utworzona na bazie JRG trzech komend: KM PSP w Gorzowie Wielkopolskim (I zmiana służby SGRW-N – stacjonuje w JRG Kostrzyn n/Odrą); KP w Świebodzinie (II zmiana) i PSP w Międzyrzeczu (III zmiana). Dowódcą SGRW-N był strażak z JRG KP PSP w Międzyrzeczu.

⁴³ W przypadku SGRW-N analizą utrzymania gotowości operacyjnej objęto służby pełnione przez nurków z KM PSP w Gorzowie Wlkp. (I zmiana).

- SGRChem - we wszystkich przypadkach zapewniła pełną gotowość operacyjną;
- SGRW - w 79 przypadkach (87,8 % zbadanych służb tej grupy) zapewniła pełną gotowość operacyjną (A), a w 11 wystąpił brak gotowości operacyjnej⁴⁴ (z uwagi na brak wymaganej liczby przeszkolonych ratowników wysokościowych ksrg⁴⁵);
- SGRW-N:
 - w 15 przypadkach (16,7 % zbadanych służb tej grupy) poziom gotowości, zgłoszony do SK KW PSP, nie odpowiadał danym wynikającym z systemu wspomaganie decyzji (dalej: SWD), co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*;
 - w 43 przypadkach (47,8 %) zapewniła pełną gotowość operacyjną;
 - w 25 przypadkach wystąpiła obniżona gotowość z poziomu AB do A⁴⁶ (brak na zmianie nurka z uprawnieniami do kierowania pracami podwodnymi⁴⁷), a w siedmiu przypadkach - brak gotowości grupy⁴⁸ (brak wymaganej liczby nurków na zmianie).

Komendant, odnośnie do działań mających na celu zapewnienie pełnej gotowości SGRW-N, wyjaśnił: *Działania nurków, a zwłaszcza nurków kierujących pracami podwodnymi wiążą się ze szczególnymi trudnościami, a w przypadku nurka kierującego dodatkowo ogromną odpowiedzialnością. Z drugiej strony te trudności i odpowiedzialność nie wiążą się z żadnymi dodatkowymi gratyfikacjami finansowymi. Z tych przyczyn bardzo ciężko jest pozyskać chętnego do udziału w szkoleniach specjalistycznych, nawet spośród strażaków PSP. Niemniej jednak stale prowadzę rozmowy ze strażakami KM PSP namawiając ich do udziału w szkoleniach. W sierpniu 2024 r. dwie osoby z KM PSP w Gorzowie Wlkp. zostały skierowane na szkolenie z zakresu patofizjologii nurkowania, które jest niezbędne do uzyskania uprawnień nurka kierującego pracami. Jedna z tych osób, która miała wcześniej wymagane przeszkolenia MSW została, moim rozkazem, wyznaczona jako nurek kierujący pracami podwodnymi. Druga z tych osób ukończyła już szkolenie z patofizjologii i zostanie skierowana na kolejne wymagane szkolenia. Dodam również, że we wrześniu 2024 r. ogłoszony będzie nabór zewnętrzny do służby w KM PSP.*

Przedłożono kontrolerom dokumenty potwierdzające ukończenie przez ratowników z KM PSP szkoleń wskazanych w wyjaśnieniach.

(akta kontroli str. 104, 468-471, 463-480)

4.3. W okresie 2023 r. – I półrocze 2024 r. SGR uczestniczyły w łącznie 42 działaniach ratowniczych, z czego: SGRChem w 28⁴⁹ (66,7% łącznej liczby działań wszystkich SGR); SGRW-N w 10⁵⁰; SGRW w czterech⁵¹.

(akta kontroli str. 334-336)

⁴⁴ Z czego siedem przypadków w roku 2023.

⁴⁵ Wymagana liczba: co najmniej dwóch ratowników o kwalifikacjach co najmniej ratownika wysokościowego ksrg oraz jeden ratownik wysokościowy o kwalifikacjach ratownika wysokościowego ksrg dowódcy.

⁴⁶ Z czego 18 wystąpiło w roku 2023.

⁴⁷ Zgodnie z *Zasadami organizacji ratownictwa wodnego w ksrg*, gotowość operacyjna AB wymaga zapewnienia pełnienia służby przez co najmniej dwóch młodszych nurków i jednego nurka z uprawnieniami do kierowania pracami podwodnymi.

⁴⁸ Wyłącznie w roku 2023.

⁴⁹ W 2023 r. – 21 (w tym jedno poza obszarem działania grupy), w I półroczu 2024 r. – siedem.

⁵⁰ W 2023 r. – dziewięć, w I półroczu 2024 r. – jedno.

⁵¹ Wszystkie w I półroczu 2024 r.

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Nierzetelnie meldowano do KW PSP gotowość operacyjną I zmiany SGRW-N, co wystąpiło w przypadku 15, spośród 90 przeanalizowanych (16,7 %) służb. Stwierdzono bowiem, że w odniesieniu do danych wynikających z SWD, w 13 przypadkach zameldowano gotowość o jeden stopień wyższą⁵², w jednym o dwa stopnie wyższą⁵³ i w jednym przypadku zameldowano gotowość o jeden stopień niższą⁵⁴.

Przyczyną powyższego było niezapewnienie przez komendanta skutecznego mechanizmu meldowania – czynności tej dokonywał dyżurny SK KP PSP w Międzyrzeczu – na podstawie telefonicznej informacji uzyskiwanej od dyżurnego JRG Kostrzyn n/Odrą, w której stacjonowała I zmiana grupy.

Stwierdzono jednocześnie, iż w dniach, których dotyczyły powyższe rozbieżności nie wystąpiły na obszarze chronionym przez SGRW-N zdarzenia skutkujące koniecznością podjęcia działania ratowniczego przez specjalistyczną grupę ratownictwa wodnego.

Komendant wyjaśnił: *Praktyka meldowania gotowości operacyjnej SGRW-N do SK KW PSP przez SK KP PSP w Międzyrzeczu stosowana była od lat. Nie miałem świadomości, obejmując stanowisko komendanta miejskiego, iż tak to się odbywa. Informację, iż mechanizm ten spowodował przypadki meldowania o stanie gotowości nieodpowiadającym danym z SWD pozyskałem w toku kontroli NIK. Niezwłocznie wydałem rozkazy, zgodnie z którymi meldowanie gotowości operacyjnej SGRW-N zmiany I (służba JRG w Kostrzynie n/Odrą) należy do SK KM PSP w Gorzowie Wlkp.*

Przedłożono kontrolerom dokumenty potwierdzające zmianę sposobu meldowania gotowości operacyjnej I zmiany SGRW-N, polegające na przekazywaniu tych meldunków do KW PSP przez SK KM PSP. Analiza meldunków z wybranych dwóch dni wykazała, że zameldowany poziom gotowości operacyjnej odpowiadał danym wynikającym z SWD.

(akta kontroli str. 463-471, 485-488)

OCENA CZĄSTKOWA

W komendzie na bieżąco analizowano gotowość operacyjną SGR, ale nie zawsze rzetelnie meldowano do KW PSP poziom tej gotowości. Podkreślenia wymaga, że jeszcze w toku kontroli NIK komendant wprowadził zmiany organizacyjne, mające na celu zapobieżenie stwierdzonym nieprawidłowościom w przeszłości.

OBSZAR

5. Sprawowanie przez komendanta miejskiego PSP nadzoru nad przygotowaniem i funkcjonowaniem SGR na terenie powiatu

Opis stanu
faktycznego

5.1. W okresie objętym kontrolą, w zakresie sposobu przeprowadzania inspekcji gotowości operacyjnej podmiotów ksrq, obowiązywały dwa, następujące po sobie, zarządzenia Komendanta Głównego PSP:

⁵² Służba w dniu: 6 i 15 kwietnia 2023 r.; 3, 6, 12 i 15 maja 2023 r.; 2 i 11 czerwca 2023 r.; 2, 5 i 14 lipca 2023 r.; 2 i 5 grudnia 2023 r. (wg SWD brak gotowości, do SK KW PSP zameldowano gotowość A, lub: wg SWD gotowość A, zameldowano gotowość AB).

⁵³ Służba w dniu 15 kwietnia 2024 r. (wg SWD: brak gotowości, do SK KW PSP zameldowano pełną gotowość AB).

⁵⁴ Służba w dniu 8 lipca 2023 r. (wg SWD: gotowość A, do SK KW PSP zameldowano brak gotowości).

- nr 10 z 28 grudnia 2017 r.⁵⁵ – zgodnie z którym komendant miejski/powiatowy był uprawniony do zarządzania inspekcji wyłącznie dla ochotniczych straży pożarnych na obszarze powiatu;
- nr 5 z 17 lipca 2024 r.⁵⁶ (dalej: *zarządzenie nr 5 KG PSP w sprawie inspekcji*) – w którym rozszerzono uprawnienia komendanta miejskiego/powiatowego o zarządzanie inspekcji również dla SK i JRG PSP na obszarze powiatu.

(akta kontroli str. 397-414)

W okresie objętym kontrolą⁵⁷, inspekcjami gotowości operacyjnej objęte były dwie SGR.

(akta kontroli str. 416)

5.1.1. W dniu 6 października 2023 r. KW PSP przeprowadziła inspekcję SGRW-N. Sprawdzeniu poddano: czas dojazdu sił i środków do rejonu koncentracji; gotowość ratowników do prowadzenia działań ratowniczych; dokumentację operacyjnej pododdziału COO; stan samochodów i sprzętu; praktyczne umiejętności rozwinięcia sił (poprzez przeprowadzenie ćwiczenia) oraz zgłoszenie do SK KW PSP gotowości inspekcjonowanej SGR. Zespół inspekcyjny nie sformułował uwag do żadnego zbadanego obszaru.

(akta kontroli str. 417-421)

5.1.2. W dniu 14 sierpnia 2024 r. KG PSP przeprowadziła inspekcję SGRChem, w wyniku której grupa otrzymała ocenę niedostateczną.

Uzyskano 42 punkty ze 100 możliwych, z czego w ramach obszaru:

- alarmowanie – uzyskano osiem z 10 możliwych;
- gotowość ratowników – cztery z ośmiu - obniżenie punktacji z uwagi na *brak znajomości sprzętu pomiarowego przez strażaków będących na służbie*;
- gotowość pojazdów, sprzętu silnikowego i ratowniczego oraz prowadzenie dokumentacji jednostki – uzyskano maksymalną liczbę punktów (odpowiednio: 15 i dwa);
- przygotowanie zawodowe ratowników (test) – 13 z 15;
- ćwiczenie – uzyskano zero z 50 punktów - zespół inspekcyjny stwierdził wystąpienie dwóch błędów krytycznych⁵⁸: 1) zaniechanie ewakuacji osób ze strefy bezpośredniego zagrożenia; 2) pozostawienie uszkodzonego ewakuowanego bez opieki ratownika, z wyjątkiem zdarzeń o charakterze mnogim i/lub masowym.

Zespół inspekcyjny sformułował łącznie sześć zaleceń. Dotyczyły one konieczności:

- przypomnienia procedury SAMPLING⁵⁹ oraz treści załączników do *Zasad organizacji ratownictwa chemiczno-ekologicznego*;
- uzupełnienia wiedzy dotyczącej: sprzętu detekcyjnego i pomiarowego będącego na wyposażeniu JRG; dekontaminacji; algorytmu postępowania podczas otrzymania niezidentyfikowanej przesyłki; dobierania odpowiednich środków

⁵⁵ Obowiązujące do 31 lipca 2024 r.

⁵⁶ Obowiązujące od 1 sierpnia 2024 r.

⁵⁷ Według stanu do 19 sierpnia 2024 r.

⁵⁸ Zgodnie z zarządzeniem nr 5 KG PSP w sprawie inspekcji, wystąpienie jednego błędu krytycznego skutkuje przyznaniem zera punktów za ćwiczenie.

⁵⁹ Zasady poboru próbek przy wykorzystaniu wyposażenia specjalistycznych grup ratownictwa chemiczno-ekologicznego PSP.

dekontaminacyjnych oraz zdejmowania ubrań ochronnych z uwzględnieniem skażeń wtórnych.

(akta kontroli str. 422-429)

Inspekcję SGRChem, poprzedzającą wyżej opisaną, przeprowadziła KW PSP w kwietniu 2022 r. Zbadane obszary pokrywały się z opisanymi w pkt. 5.1.1. wystąpienia pokontrolnego. Zespół inspekcyjny nie sformułował uwag do żadnego z nich.

(akta kontroli str. 416, 430-434)

Komendant, odnośnie do wyników inspekcji przeprowadzonej przez KG PSP, wyjaśnił: *Działania podjąłem natychmiast po otrzymaniu protokołu z inspekcji. Protokół został omówiony z kadrą kierowniczą komendy i dowództwem wszystkich JRG na cotygodniowej odprawie służbowej w dniu 19 sierpnia. Wydałem rozkazy mające na celu zwiększenie intensywności szkoleń i nadzoru kadry dowódczej nad jej realizacją. Pierwsze zarządzane przeze mnie szkolenie odbyło się 20 sierpnia, a w kolejne będą realizowane cyklicznie (w trybie codziennym).*

Przedłożono kontrolerom dokumenty potwierdzające omówienie na odprawie służbowej w dniu 19 sierpnia 2024 r. wyników inspekcji SGRChem oraz wydanie przez komendanta poleceń związanych m.in. z doskonaleniem zawodowym ratowników tej grupy.

(akta kontroli str. 468-471, 481-484)

5.2. W okresie objętym kontrolą⁶⁰:

- na obszarze chronionym przez KM PSP nie wystąpiły zdarzenia obligujące do sporządzenia analizy działania ratowniczego⁶¹;
- ratownicy SGRChem uczestniczyli w jednym zdarzeniu (bardzo duży pożar hali magazynowej z odpadami chemicznymi), obligującym do sporządzenia ww. analizy. W działaniach ratowniczych uczestniczyły siły i środki z terenu województwa i kraju (wymaganą analizę sporządziła KW PSP);
- w KM PSP sporządzono pięć analiz z działań w zdarzeniach innych⁶² niż wymienione w § 44 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ksrg, z czego w jednym⁶³ uczestniczyła SGRChem. Zakres tematyczny analizy z tego działania odpowiadał wymogom określonym w załączniku nr 12 do rozporządzenia w sprawie ksrg. Nie sformulowano w niej wniosków skutkujących potrzebą podjęcia dodatkowych działań doskonalących przez SGRChem ani nie stwierdzono konieczności zmian zasad bądź procedur ratowniczych.

(akta kontroli str. 436-440)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁶⁰ Według stanu do 19 sierpnia 2024 r.

⁶¹ Zgodnie z § 44 ust. 3 rozporządzenia w sprawie ksrg, analizę działania ratowniczego sporządza się dla zdarzenia: 1) śmiertelnego, ciężkiego lub zbiorowego wypadku w związku z udziałem w działaniach ratowniczych; 2) o charakterze masowym; 3) podczas którego działania realizowały siły i środki odvodu operacyjnego na obszarze województwa lub centralnego odvodu operacyjnego lub korzystano z wiedzy ekspertów do spraw prognozowania zagrożeń lub specjalistów do spraw ratownictwa; 4) dysponowania w bezpośrednich działaniach ratowniczych sił i środków z państw sąsiednich albo konieczności uruchamiania procedur informowania i ostrzegania podczas wystąpienia zagrożeń transgranicznych; 5) wystąpienia poważnej awarii w rozumieniu przepisów prawa ochrony środowiska.

⁶² Zgodnie z § 44 ust. 4 rozporządzenia w sprawie ksrg, podmioty ksrg mogą przygotować również analizę działania ratowniczego zdarzenia innego niż zdarzenia wymienione w ust. 3.

⁶³ Pożar w zakładzie recyklingu baterii.

OCENA CZĄSTKOWA Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi i wnioski Uwzględniając podjęte w trakcie kontroli działania, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zielona Góra, dnia 29 sierpnia 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

p.o. wicedyrektor
Mariusz Kniat

/podpisano elektronicznie/

kontrolerzy

Anna Nowakowska
doradca ekonomiczny

/podpisano elektronicznie/

Krzysztof Jodko
główny specjalista k.p.

/podpisano elektronicznie/